

STM:N OHJE POIKIEN EI-LÄÄKETIETEELLISESTÄ YMPÄRILEIKKAUKSESTA

Ei-lääketieteellisellä ympärileikkauksella tarkoitetaan uskonnollisiin tai kulttuuriin syihin perustuvaa toimenpidettä, jossa pojan siirtimestä poistetaan esinahkaa. Juutalaisuudessa ja islamissa poikien ympärileikkauksen uskonnollinen merkitys on keskeinen. Arviot uskonnollisista syistä tehtävän poikien ympärileikkauksen vuosittaisesta tarpeesta Suomessa on runsaat 400.

Eurooppalaisten asiantuntijoiden käsityksen mukaan ennaltaehkäisevässä mielessä tehty poikien ympärileikkaus ei ole lääketieteellisesti perusteltavissa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2014 tekemän selvityksen mukaan ympärileikkaukseen liittyvät vakavat haitat ovat harvinaisia. Lieviä ja kohtalaisia haittoja kuitenkin esiintyy ja ne ovat tavallisempia silloin, kun toimenpide tehdään imeväisiän jälkeen, epästeriilisti tai tekijä on kokematon. Ei-lääketieteellisen ympärileikkauksen pitkän aikavälin haittavaikutuksia (vaikutukset seksuaalisuuteen, psykologiset haitat) ei löydettyissä systemaattisissa katsauksissa käsitelty.

Ei-lääketieteellinen ympärileikkaus on peruuttamaton toimenpide, jossa puututaan pojan ruumiilliseen koskemattomuuteen. Ympärileikkauksen siirtäminen aikuisuuteen tai kunnes pojat ikänsä ja kehitystasonsa puolesta kykenevät itse antamaan siihen suostumuksensa ei kuitenkaan ole uskonnollisista syistä aina mahdollista.

Poikien ympärileikkauksia koskevaa lainsäädäntötarvetta vuonna 2003 selvittänyt sosiaali- ja terveysministeriön asettama työryhmä esitti yksimielisesti, että uskonnollisten ja kulttuuristen perinteiden vuoksi tehtävät poikien ympärileikkaukset tulisi sallia tietyin edellytyksin (STM:n Työryhmämuistioita 2003:39). Sääntelyn tavoitteena olisi varmistaa, että toimenpide tehdään turvallisissa olosuhteissa.

Poikien ei-lääketieteellistä ympärileikkausta ei ole kielletty missään maassa, eikä mikään kansainvälinen sopimus sitä myöskään yksiselitteisesti kiellä. Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous suosittelee syksyllä 2013 tekemässään päätöslauselmassa, että jäsenmaat määrittäisivät tarkoin lääketieteelliset ja muut olosuhteet poikien ei-lääketieteellisen ympärileikkauksen tekemiselle.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa seuraavan ei-lääketieteellisin perustein tehtävän pojan ympärileikkauksen ohjeen. Tätä ohjetta sovelletaan sellaiseen pojan sukuelimen esinahan ympärileikkaukseen, joka tehdään alle 18-vuotiaalle pojalle ei-lääketieteellisistä syistä.

Ympärileikkauksen tekijä

Ympärileikkauksen saa tehdä vain laillistettu lääkäri.

Terveystieteiden ammattihenkilöitä koskevia säännöksiä sovelletaan myös tehtäessä ei-lääketieteellisiä ympärileikkauksia.

Huoltajien tiedonsaanti

Lääkärin on ennen ympärileikkauksen tekemistä annettava huoltajille riittävät tiedot ympärileik-

kauksen luonteesta, vaikutuksista ja mahdollisista haitoista sekä toimenpiteen peruuttamattomuudesta. Lapsen huoltajat voivat antaa luvan ympärileikkauksen suorittamiseen vasta tarvittavan selvityksen saatuaan.

Huoltajien suostumus

Ympärileikkaus edellyttää pojan huoltajien kirjallista suostumusta. Lapsen huollosta ja tapaamis-oikeudesta annetun lain (361/1983) 5 §:n mukaan lapsen huoltajat vastaavat yhdessä lapsen huoltoon kuuluvista tehtävistä. Jos lapsella on kaksi huoltajaa, ympärileikkaukseen tarvitaan molempien huoltajien kirjallinen suostumus. Toisen huoltajan vastustaessa ympärileikkausta, toimenpidettä ei saa tehdä.

Pojan kuuleminen

Poikaa on kuultava ympärileikkauksesta ja hänelle on annettava riittävät tiedot ympärileikkauksesta ja sen vaikutuksista hänen ikänsä ja kehitystasonsa edellyttämällä tavalla.

Ympärileikkausta ei saa tehdä pojan ilmaiseaman tahdon vastaisesti, jos hän ikänsä ja kehitystasonsa perusteella kykenee ymmärtämään ympärileikkauksen merkityksen.

Kivunlievitys ja ympärileikkauksen olosuhteet

Ympärileikkaus on suoritettava kivunlievityksellä, josta vastaa lääkäri.

Ympärileikkaus tulee tehdä steriileissä olosuhteissa, ja leikkausolosuhteiden on myös muilta osin oltava asianmukaiset.

Toimenpiteen kustannukset

Poikien ei-lääketieteellinen ympärileikkaus ei kuulu julkisesti rahoitettuun terveydenhuoltoon.

Lopuksi

Lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen 24 (3) artiklan mukaan sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin tehokkaisiin ja tarkoituksenmukaisiin toimiin poistaakseen lasten terveydelle vahingollisia perinteisiä tapoja.

Suomi pyrkii vähentämään poikien ei-lääketieteellistä ympärileikkausta jatkamalla vuoropuhelua uskonnollisten yhteisöjen kanssa. Maahanmuuttajille ja turvapaikanhakijoille tarkoitettuihin viranomaistiedotteisiin sisällytetään tietoa poikien ei-lääketieteellisen ympärileikkauksen suorittamisen edellytyksistä, vaikutuksista ja mahdollisista haitoista.

Peruspalveluministeri

Susanna Huovinen

Lääkintöneuvos

Jaakko Yrjö-Koskinen

